

Kitabu cha Ayubu
Kikao cha 2: Tarehe na Uandishi
Na John Walton

Huyu ni Dk. John Walton na mafundisho yake juu ya Kitabu cha Ayubu. Hiki ni kipindi cha 2, Tarehe na Uandishi.

Hakuna Vitabu na Waandishi [00:21-1:37]

Hebu na tuchukue muda mfupi kuzungumzia tarehe na uandishi wa Kitabu cha Ayubu. Sasa, hata ninapotambulisha mstari huo, tuna matatizo. Mara nyingi tunajaribu kuangalia vitabu mbalimbali vya Biblia ili kuuliza kuhusu tarehe na uandishi wa kitabu hicho. Hapa kuna shida: hakuna vitabu katika ulimwengu wa kale, na hakuna waandishi katika ulimwengu wa kale. Ulimwengu wa zamani sio kama ulimwengu wetu hata kidogo. Kwa kweli hakuna kitu kama mwandishi anayeandika kitabu. Badala ya waandishi, tuna takwimu za mamlaka zinazozungumza; na tunao waandishi wanao andika. Na, bila shaka, hawaandiki vitabu. Wanaandika hati, labda hati iliyorekodiwa kwenye kibao cha udongo au kwenye mafunjo au kitu cha aina hiyo, hata kwenye vibao vya nta. Kwa hivyo, hatuna vitabu au waandishi katika ulimwengu wa zamani.

Utamaduni Mkuu wa Kusikia [1:37-2:45]

Ulimwengu wa zamani ni ulimwengu unaotawala kusikia. Kwa uwezo wa kusikia, ninamaanisha kuwa wamezoea kupokea habari zao kwa kuzungumza na kusikia. Hiyo ni kawaida kwao. Kwa kweli, maneno yenye mamlaka huja kwa njia hiyo. Ujumbe unaosemwa, uliosikika kwao unabeba mamlaka zaidi kuliko maandishi yaliyoandikwa. Sio tu jinsi tunavyofikiria. Waandishi leo, bila shaka, wana mali ya kiakili. Kuna hakimiliki. Hakuna kitu kama hicho katika ulimwengu wa zamani. Na kwa hivyo, tulichonacho ni ulimwengu tofauti sana. Tunapoanza kwa kuuliza kuhusu waandishi na

vitabu, tayari tumelazimisha mazungumzo katika ulimwengu wetu badala ya kuwa katika ulimwengu wake unaostahili.

Sauti ya Mamlaka [2:45-4:13]

Kwa hivyo, kwa maana moja, tunauliza maswali yasiyofaa. Vitabu vingi vya Agano la Kale havikuanza kama vitabu. Bila shaka, sina budi kurekebisha kwamba vitabu vingi tunaviita katika Agano la Kale hatimaye vimekuja kwetu kama vitabu, lakini havikuanza kama vitabu. Walianza kama hotuba ya mdomo. Walianza wakati huo, baadhi yao kama hati, akaunti ya mtu binafsi, unabii wa mtu binafsi, na zaburi binafsi, katika hati. Hawaanzii mtu kukaa chini kuandika kitabu. Na bado, kile ambacho hatimaye kinakuwa kitabu bado kinaunganishwa kwa nguvu na takwimu za mamlaka ambazo zilianza mchakato huo wa mawasiliano. Lakini wakati mwingine, inaweza kuwa imepitishwa kwa karne nyingi kabla ya kukusanywa katika vitabu tulivyo navyo. Hata hivyo, hata hivyo, vitabu hivyo huhifadhi sauti hiyo yenye mamlaka kutoka wakati uliopita. Kwa hivyo, vitabu vinakuja mwishoni mwa mchakato, sio mwanzoni mwa mchakato. Haianzi na kitabu. Inaisha na kitabu.

Ayubu kama Kitabu [4:13-4:55]

Baada ya kusema hivyo, Ayubu anaweza kuwa mmoja wapo wa tofauti. Ninasema hivyo kwa sababu kuna mambo mengi ya kutisha katika kitabu cha Ayubu ambayo yanaonekana kana kwamba ni maandishi ya kifasihi. Hiyo ni, imeunganishwa kama kipande kizima, sio tu kama hotuba ya rafiki mmoja na hotuba ya rafiki mwingine ambayo ni aina ya kuwekwa tofauti au kitu. Haya yote yanafanya kazi pamoja. Kwa hiyo, huenda ikawa kwamba Ayubu ni mojawapo ya vitabu vichache au vya pekee katika Agano la Kale ambacho kinaonekana kuwa kimeanza kama kitabu.

Kuandika katika Utamaduni Uliotawala Usikivu [4:55-6:44]

Sasa, bila shaka, tunaweza kuwa na mapokeo ya Ayubu, hadithi ya Ayubu, na masimulizi ambayo huenda yalikuwepo hapo awali. Tutashughulikia baadhi ya mambo hayo tunapoendelea. Lakini kitabu ni kipande cha fasihi kilichotungwa sana. Na kwa

hivyo, tunahitaji kuzingatia hilo. Sasa katika ulimwengu wa kale, hawakufungamana na maadili, usemi, na kusikia kwa sababu hawakujua kusoma na kuandika. Hakika, watu labda walijifunza kuandika angalau kiwango cha msingi. Na kuna wengine, bila shaka, ambao walikuwa wanajua kusoma na kuandika, kwa mafunzo na kwa taaluma yao - waandishi hasa. Lakini katika ulimwengu wa kale, watu hawakuhitaji kuandika.

Hawakuhitaji kusoma. Ulikuwa ni utamaduni uliotawala kusikia na kwa hivyo, hakuna kitu katika tamaduni hiyo kilichotegemea kusoma au kuandika. Hiyo ina maana hata kama walijifunza kidogo, hawakuwahi kuitumia.

Ni kama watu fulani leo ambao wanaweza kusoma lugha ya kigeni wanapokuwa katika shule ya upili, halafu hawatumii kamwe. Na walipokuwa wakiisoma, na labda itamsaidia jambo fulani mahali fulani kwenye mstari, hawakumbuki. Wanaipoteza baada ya muda. Sio kitu ambacho wanaweza kufanya kazi katika lugha hiyo. Ni mengi kama hayo, nadhani, kwa kusoma na kuandika katika ulimwengu wa kale. Wangeweza kufanya mambo ya msingi, lakini uendeshaji wa jamii na utamaduni haukutegemea watu kujua kusoma na kuandika. Ilitegemea tu baadhi ya watu kujua jinsi ya kufanya hivyo.

Wajibu wa Waandishi [6:44-7:51]

Leo watu wengi wana ufahamu wa kimsingi wa mahitaji ya kisheria katika jamii yetu, lakini wao si wanasheria. Wanaelewa kwamba ikiwa wanahitaji jambo fulani lifanyike kwa uzito, wanahitaji kwenda kwa wakili na kuandaa hati. Hawangefanya peke yao. Na hivyo, katika ulimwengu wa kale, walikuwa na waandishi. Na wakati kweli walihitaji kitu kilichoandikwa, ambacho hakikuwa karibu kama sisi, basi wangempata mwandishi wa kukifanya. Hati zilizoandikwa hazikuweza kupatikana, hata ukifikiria baadhi ya mapokeo ya simulizi ya Waisraeli yaliandikwa mapema zaidi kuliko baadaye. Kama zingekuwa hivyo, zingeandikwa, na ziko kwenye kumbukumbu za waandishi, na hakuna mtu anayeweza kuzifikia. Hakuna mtu anayechukua kitabu kutoka kwenye maktaba ili kukisoma. Haifanyi kazi kwa njia hiyo. Kwa hiyo hata zikiandikwa kwenye hati, waandishi wanafanya kazi zao kwa kuiga, mambo ya aina hiyo.

Ayubu kama Muundo wa Fasihi [7:51-8:44]

Kwa hivyo, ni utamaduni tofauti sana, na ni utamaduni unaotawala kusikia. Hotuba katika Kitabu cha Ayubu ni hotuba zenye ujuzi wa hali ya juu. Inatupiga mara moja; haya si aina ya mambo ambayo watu wengi wanaweza kuzungumza bila kuona tu. Ni nathari ya maua sana na wakati mwingine mashairi ya aina. Lakini ni kiwango cha kisasa cha lugha. Pengine kuna baadhi ya watu ambao wanaweza kuzungumza hivyo bila kutazama, lakini si mara nyingi sana. Na kwa hivyo, tunaelekea kufikiria hotuba katika Kitabu cha Ayubu kama muundo wa kifasihi. Tutarejea kwa suala hilo baadaye.

Matukio ya Ayubu [mapema]; Uandishi wa Ayubu [marehemu] [8:44-10:58]

Kwa hivyo, hatuzungumzii kuhusu tarehe ya uandishi na Kitabu cha Ayubu. Ikiwa mwandishi na kitabu si lebo zinazokubalika sana kutumika kwa ulimwengu wa kale, tungependa kujua kidogo jinsi kitabu kilivyounganishwa. Vema, jambo lingine tunalopaswa kuelewa ni kwamba hatupaswi kufikiri kwamba kitabu hicho kiliandikwa wakati ambao Ayubu aliishi. Kuna viashiria kadhaa kwenye kitabu ambavyo Ayubu anaishi hapo awali, badala ya kipindi cha baadaye katika suala la jamii inayomzunguka. Lakini pia kuna dalili katika kitabu kwamba lengo la fasihi la kitabu ni baadaye kuliko mapema. Hilo hutufanya tufikiri kwamba hata kama Ayubu ana tarehe kama mtu katika kipindi cha mapema sana, hiyo haimaanishi kwamba kitabu hicho kimeandikwa katika kipindi hicho cha awali au kutungwa; tutumie neno hilo kama lisiloegemea upande wowote, lililotungwa wakati huo wa mwanzo. Mtu anaweza kuwa mapema, na muundo unaweza kuchelewa. Kwa hivyo, kwa sababu tu tunaona viashiria fulani katika Kitabu cha Ayubu ambavyo anaweza kuwa tokea zamani, hiyo haimaanishi kuwa kitabu hicho ni bidhaa ya mapema.

Kwa hiyo, tunapotazama maelezo katika kitabu, tunapata mambo madogo sana. Kwa mfano, inazungumza kuhusu kitengo cha pesa ambacho *kesitah* na tunajua tu kitengo hicho cha pesa katika vipindi vya awali. Hicho ni kipengee kidogo sana, hasa kwa vile tunashughulika na hali nje ya Israeli, lakini unayo. Kitabu hiki pia kinazungumza kuhusu baadhi ya makundi ya wavamizi kama Wakaldayo na Wasabea.

Na katika baadhi ya utafiti uliofanywa kwenye historia ya kipindi hicho, hiyo inaonekana kupendekeza muda wa awali badala ya ule wa baadaye.

Ayubu si Mwisraeli, lakini kitabu kimeandikwa kwa Waisraeli [10:58-12:43]

Wengine walifikiri kwamba kitabu lazima kiwe mapema, ikimaanisha kabla ya Sinai kabla ya Musa, kwa sababu hakuna kutajwa kwa agano au sheria au hekalu. Ni kweli. Mambo hayo hayajasemwa. Zaidi ya hayo, tunamwona Ayubu akitenda kama kuhani wa baba mkuu. Yeye hutumikia akiwa kuhani wa familia, na hilo hugusa baadhi ya matoleo ya awali.

Lakini tukizingatia kwa muda kitabu hicho kiko wazi kabisa kwamba Ayubu si Mwisraeli. Ikiwa Ayubu si Mwisraeli, basi tusingetarajia agano au sheria au hekalu. Katika tamaduni zingine, na jamii zingine nje ya Israeli, ingefaa sana katika tamaduni za kikabila kwa baba mkuu kutenda kama kuhani. Mambo hayo hayatusaidii sana kutambua tarehe. Zinatusaidia tu kuona kwamba sio Mwisraeli ambaye tunashughulika naye. Ayubu anatoka katika nchi ya Usi. Na tutazungumza juu ya mahali hapo na ikiwa tunajua iko wapi. Lakini inasisitiza kwamba yeye si Mwisraeli. Na kama yeye si Mwisraeli, maelezo hayo hayana maana yoyote.

Kwa upande mwingine, cha kufurahisha vya kutosha, kitabu kimeandikwa kwa Waisraeli, na tunaweza kugundua kwamba; tutalifikia hilo baadaye kidogo, katika somo la baadaye. Tunaweza kutambua mwelekeo huo wa Waisraeli, hata katika kitabu kinachokazia mtu asiye Mwisraeli.

Tarehe ya Kutungwa [12:43-13:12]

Kwa hivyo, tarehe ya utunzi wa kitabu inaweza kuwa tarehe tofauti na tarehe ya matukio. Na kwa hivyo, hatuwezi kutaja tarehe ya kitabu kutoka kwa matukio. Ikiwa kweli ni kitabu kinacholenga Waisraeli, basi tunatarajia kiwe cha baadaye badala ya mapema. Na hivyo, tutakuwa tukiangalia baadhi ya masuala hayo.

Ayubu kama Kitabu cha Hekima: Ukweli Udumuo [13:12-14:43]

Hayo yote yamesemwa, tunapaswa kukumbuka kwamba kitabu cha Ayubu ni kitabu cha hekima. Haikusudiwa kuwa hadithi ya mtu tu. Imekusudiwa kuwa kitabu cha hekima. Na asili yenyewe ya fasihi ya hekima ni kwamba ukweli ni wa milele. Hiyo ndiyo nukta ya hekima ambayo hizi ni kweli ambazo mtu yeyote wakati wowote anaweza kufaidika nazo. Na kwa hivyo, lazima tutambue kwamba mwishowe, haijalishi tunaifikiria kama ya mdomo au iliyoandikwa, iwe tunaifikiria kama kitabu au mkusanyiko wa hati, iwe tunaifikiria kwa maneno ya kifasihi au kwa maneno ya balagha, iwe tunaifikiria kama Waisraeli au wasio Waisraeli, mapema au marehemu, haileti tofauti. Tunasoma kitabu kwa mafundisho yake ya hekima. Humo ndio upo mamlaka ya kitabu. Na kwa hivyo, hilo ndilo tunaloenda kuzingatia - mafundisho ya hekima. Na tunaweza kuweka suala la tarehe na uandishi kando kwa usalama kama kutokuwa na, bila kuleta tofauti katika jinsi tunavyosoma kitabu chenyewe.

Huyu ni Dk. John Walton na mafundisho yake juu ya Kitabu cha Ayubu. Hiki ni kipindi cha 2: Tarehe na Uandishi. [14:43]